

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

Освіта збереже Україну!

**Матеріали III Всеукраїнських Прокопенківських читань
(10 червня 2024 року)**

РОЛЬ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ	
Майстрюк Ірина.....	324
ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ФІЗИКИ ЗДОБУВАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	
Манцуровська Ніна, Онищенко Наталя, Масич Віталій	327
СТВОРЕННЯ ТРАЄКТОРІЇ РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ	
Мармаза Олександра	333
МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ УЧНІВ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ	
Марченко Світлана, Шинкаренко Євгеній.....	339
ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
Масюк Олена, Титаренко Людмила	345
ТЕХНОЛОГІЯ ЗАСТОСУВАННЯ КООРДИНАТНО-ВЕКТОРНОГО МЕТОДУ В РОЗВ'ЯЗУВАННІ СТЕРЕОМЕТРИЧНИХ ЗАДАЧ	
Меленний Олександр, Жерновникова Оксана	350
ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ 3D МОДЕЛЕЙ НА УРОКАХ ГЕОМЕТРІЇ В ЗЗСО	
Міллер Ганна, Жерновникова Оксана.....	353
СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІ РОЛІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	
Мудревська Олександра.....	356
БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В СУСПІЛЬНОМУ ВИМІРІ	
Науменко Наталія.....	359
СУЧАСНА СИСТЕМА ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ (ІЗ ДОСВІДУ НІМЕЧЧИНИ, АНГЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ)	
Небитова Ірина	363
РОЗВИТОК ІНФОГРАФІКИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	
Олефіренко Надія, Пономарьова Влада	368
ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЯКІСТЬ ОСВІТИ	
Олійник Юлія, Мельникова Ольга	372

РОЗВИТОК ІНФОГРАФІКИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Пономарьова Влада

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail: vladaponomarova@gmail.com

Олефіренко Надія

доктор педагогічних наук, професор

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail: nadiia.olefirenko@hnpue.edu.ua

Інфографіка – унікальний феномен, який визначають і як галузь комунікативного дизайну (В. Лаптев), і як переклад чисел у форму малюнка (П. Луї), і як форму організації матеріалу (Ж. Єрмолаєва), і як особливу категорію зображень (Г. Нікулова) тощо [1]. Найбільш поширеним є визначення інфографіки як графічного візуального надання інформації, даних або знань [2].

Інфографіка має глибоке історичне коріння, яке сягає до часів давніх цивілізацій. Первісні люди використовували малюнки та символи на стінах печер задля передачі різноманітної інформації, яка містила не лише зображення тварин чи предметів, але й історичні події та навіть картографічні дані. Однак тоді ці артефакти переважно функціонували як засіб запам'ятовування й розповіді історій, а не як відокремлені проєкції інформації, що характерно для сучасної інфографіки.

Зазначений феномен простежується в різних культурах світу, але розвиток інфографіки в сучасному розумінні почався протягом останніх століть.

На нашу думку, найбільш значущими для розвитку інфографіки стали здобутки, пов'язані із Христофом Шейнером, Вільямом Плейфером, Флоренс Найтінгейл та Джеймсом Джоозефом Сильвестром. Так, один із ранніх прикладів використання інфографіки належить до 1621 року, коли

Христоф Шейнер у своїй праці «*Rosa Ursina sive Sol*» використав зображення для візуалізації схем обертання сонця. Цей приклад демонструє початкові спроби використання графічних засобів для пояснення наукових концепцій. У XVIII столітті розвиток інфографіки активізувався завдяки роботам, зокрема, Вільяма Плейфера, який у своєму «Комерційному і політичному атласі» (1786) використовував статистичні графіки й діаграми для візуалізації економічних даних про Англію. Цьому періоду характерна поява перших статистичних графіків, що стали важливим інструментом у представленні інформації. У XIX столітті Флоренс Найтінгейл використовувала інформаційні зображення, зокрема «полюсну діаграму», для впливу на прийняття рішень у владних структурах. Її робота відображає значення використання візуальних елементів для переконання аудиторії. Термін «граф» був уперше запропонований Джеймсом Джозефом Сильвестром у 1878 році, що започаткувало наукове вивчення цього явища. Він також відомий як автор перших математичних схем, які відображали взаємозв'язок між хімічними зв'язками і математичними властивостями [3]. Попри те, що описані ідеї поширювалися у XVII, XVIII та XIX століттях («золотий» період становлення інфографіки), вони активно застосовуються і зараз, а також набувають подальшого розвитку.

У 1937 році була видана перша робота з історії інфографіки – праця Говарда Функхаузера «*Historical development of the graphical representation of statistical data*» [3]. Далі у XX столітті остаточно усталено використання терміна «інфографіка» та здійснено низку фундаментальних досліджень, де було розкрито загальну концепцію інфографіки, алгоритми її розробки, інструментарій інфографіки тощо (Стівен Тулмін (1958), Жан Бертен (1967), Вільям Боумен (1968), Едвард Тафті (1983, 1990, 2006), Найджел Холмс (1984, 1994, 1991) та інші) [3]. У наукових розвідках була закладена теорія когнітивної візуалізації, яка набула розвитку у XXI столітті в працях таких вітчизняних дослідників, як В. Далінгер (2007), О. Семеніхіна (2016), Л. Білоусова (2019), Н. Житеньова (2019), О. Іванюта (2003), Н. Манько (2007) та інших [4].

Особливим напрямом досліджень стала проблематика застосування інфографіки в освітньому процесі як універсального засобу для поліпшення розуміння та запам'ятовування інформації, привертання уваги, сприяння активному навчанню [4].

Завдяки цифровим технологіям та інтернету у XXI столітті відкрився новий напрям для втілення ідей попередніх століть у сучасній інфографіці. Розробникам стали доступні різноманітні цифрові інструменти її створення, поширення та використання.

Література

1. Пономарьова Н. О., Лисенко А. О. Розробка навчально-методичних матеріалів з основ інфографіки для майбутніх учителів інформатики. URL : <https://naurok.com.ua/vizualizaciya-infografika-zasobi-stvorenniya-infografiki-maybutni-uchiteliv-informatiki-325253.html> (дата звернення: 01.06.2024).

2. Онопченко О. Застосування інфографіки як засобу інтенсифікації науково-дослідницької діяльності обдарованих школярів. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2021. № 2. С. 68–75. [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2021-2\(27\)-68-75](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2021-2(27)-68-75)

2. Етапи розвитку інфографіки. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9224/1/NRMSE2017_V1_P434-435.pdf (дата звернення: 01.06.2024).

3. Friendly M., Wainer H. A History of Data Visualization and Graphic Communication. URL : https://www.researchgate.net/publication/343696001_A_History_of_Data_Visualization_and_Graphic_Communication_-_Introduction#fullTextFileContent (дата звернення: 01.06.2024).

4. Бойченко М. А., Чуричканич І. Е. Теорія когнітивної візуалізації в педагогічній думці Великої Британії та США: історія і сучасність. Суми : ФОП Цьома С. П., 2021. 184 с.

5. Олєфіренко Н., Пономарьова В. Сфери використання інфографіки в навчальному процесі. *Наумовські читання* : матеріали XXI Всеукр. наук.-метод. конф. здобувачів вищ. освіти та молод. вчених (м. Харків, 23–24 листоп. 2023 р.). ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Харків, 2024. С. 264–267.